

Shrnutí stávajících a doporučení budoucích aktivit institucí působících na území České republiky přispívajících k zamezení nedovoleného vývozu památek z Iráku a Sýrie

Ve spolupráci České komise pro UNESCO, Českého výboru ICOM a České komise Modrého štítu byl uspořádán seminář ***Opatření k zamezení nedovoleného vývozu památek z Iráku a Sýrie***, který se konal dne 23.9.2015 v prostorách Černínského paláce, sídla Ministerstva zahraničních věcí ČR.

Pořádající organizace pozvaly zástupce Ministerstva zahraničních věcí a Ministerstva kultury, Generálního ředitelství cel a Policejního prezidia ČR, z univerzitních pracovišť zástupce Katedry UNESCO pro muzeologii a světové dědictví a Oddělení pravěké archeologie Předního východu při Masarykově univerzitě v Brně, Katedry archeologie Západočeské univerzity v Plzni a Katedry historie Palackého univerzity v Olomouci a nezávislé experty, kteří představili danou problematiku a nejnovější dění z pozic svých oborů.

Karel Komárek, vedoucí tajemník České kanceláře pro UNESCO, představil přijaté rezoluce Rady bezpečnosti OSN, zejména rezoluci 2199/2015 zakazující obchod s iráckými a syrskými památkami nelegálně vyvezenými z Iráku po 6.8.1990 a Sýrie po 15.3.2011. Připomněl též rezoluci Valného shromáždění OSN k Iráku z května 2015 (A/RES/69/281 Záchrana kulturního dědictví Iráku), která jednoznačně odsuzuje ničení kulturních památek Iráku a jejich ilegální vývoz, vyzývá k pohnání k odpovědnosti pachatelů a vybízí státy k dokumentování kulturního dědictví ohroženého konflikty. UNESCO samotné má omezený mandát, chybí odpovídající mechanismus kontroly dodržování rezolucí. Snaží se tedy o posílení schopností členských států, o prevenci ve smyslu sběru dat o památkách, o vytváření chráněných kulturních oblastí a následnou obnovu. Pavel Caban z Ministerstva zahraničních věcí pohovořil o historii Haagské úmluvy na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu z roku 1954, jejím 2. dodatku z roku 1999 a současných pozicích. Lukáš Gjuríč z blízkovýchodního odboru Ministerstva zahraničních věcí se podělil o nejnovější politickou situaci v regionu a nelehké řešení válečného konfliktu. Magda Němcová z Ministerstva kultury rozšířila záběr problému o evropskou dimenzi a popsala probíhající jednání s Evropskou komisí.

Zástupci ČV ICOM, předsedkyně Martina Lehmannová a člen předsednictva Pavel Jirásek, připomněli dobrou zkušenost s databázemi typových předmětů tzv. **Red List**, díky nimž se našly předměty z Mezopotámie nebo předkolumbovské Ameriky v západní Evropě. Tyto databáze jsou průběžně revidovány, letos vyšla revidovaná databáze Red List památek z Iráku. Stejně tak dobrou iniciativou je tzv. **Object ID a 100 Missing objects**, jenž obsahuje základní informace a fotografie předmětu. Uživatelé těchto databází jsou celníci, policisté, pojišťovny, muzea atd. Zástupce Generálního ředitelství cel následně potvrdil užitečnost těchto nástrojů. Jejich využití není v České republice takové, jaké by mělo být a zástupci ČV ICOM, Policie ČR a Generálního ředitelství cel přislíbili zahájení spolupráce na zvýšení informovanosti.

Sabina Malcová, nezávislá expertka v oboru islámského umění, a Jana Součková, předsedkyně Českého komitétu Modrého štítu, se soustředily na ukázkou islámského movitého kulturního dědictví a příklady ohrožených starověkých artefaktů z území dnešní Sýrie a Iráku. Karel Nováček z Palackého univerzity v Olomouci představil projekt mapování destrukcí nemovitého

kulturního dědictví v Mosulu v Iráku a možnostech jeho záchrany, který je jedním z nejpozoruhodnějších projektů s významným mezinárodním dopadem. Studenti Barbora Kubíková a Denis Štefanisko z Masarykovy univerzity v Brně se věnovali mezinárodnímu archeologickému networkingu jako nástroji pomoci ohroženým památkám.

Tento seminář všichni vnímáme jako první shrnutí aktivit, které se na našem území tématu věnují. Přestože se zdánlivě toto téma České republiky netýká, seminář ukázal, že činností, které sledují ohrožování a ničení památek na Blízkém Východě, je celá řada. Důležitost další spolupráce dokládají nejen nesporné úspěchy aktivit, jako je např. unikátní český projekt mapování zničených památek Mosulu nebo implementace Red List ICOM, Object ID a 100 Missing Objects, ale i příspěvky zástupců Policejního prezidia ČR a Generálního ředitelství cel, kteří mají zájem o hlubší zasvěcení svých pracovníků do této problematiky. Shodli jsme se, že další aktivity budou rozvíjeny především na půdorysu trojúhelníku spolupráce českých orgánů ICOM, UNESCO a Policie ČR, protože právě zde je největší praktický dopad na našem území. Výsledek semináře ukázal, že Česká republika dokáže nabídnout své experty světu a bude tak činit především prostřednictvím UNESCO, ICOM a Modrého štítu.